

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Το «ψωμί του Χριστού» ζυμώνεται την παραμονή των Χριστουγέννων με ιδιαίτερη ευλάβεια. Απαραίτητο στολίδι του είναι ο χαραγμένος σταυρός.

Ανήμερα των Χριστουγέννων ο νοικοκύρης του σπιτιού παίρνει το χριστόψωμο, το σταυρώνει, το κόβει και το μοιράζει σε όλους όσοι παρευρίσκονται στο τραπέζι, σαν συμβολισμό της Θείας Κοινωνίας, όπου ο Χριστός έδωσε τον Άρτο σε όλη την ανθρώπινη οικογένειά του.

Χριστουγεννιάτικο στεφάνι

Στα χωριά συνηθίζουν να κρεμάνε στους τοίχους και τις εξώπορτες πλεξούδες από σκόρδα, πάνω στις οποίες καρφώνουν γαριφαλάκια για να διώξουν την κακογλωσσιά που «καρφώνει» την ευτυχία του σπιτιού τους.

Την εξώπορτα των σπιτιών κοσμεί, επίσης, ένα στεφάνι από έλατο, διακοσμημένο με χριστουγεννιάτικα στολίδια. Σύμφωνα με την παράδοση, το στεφάνι φέρνει τύχη στους ενοίκους του σπιτιού.

Το τάισμα της βρύσης

Τα μεσάνυχτα της παραμονής των Χριστουγέννων πραγματοποιείται το «τάισμα της βρύσης» σε χωριά της κεντρικής Ελλάδας.

Οι κοπέλες πηγαίνουν στην πιο κοντινή βρύση για να κλέψουν το άκραντο, δηλαδή το αμίλητο, νερό.

Σε όλη τη διαδρομή παραμένουν σιωπηλές. Όταν πάρουν το νερό, αλείφουν τη βρύση με βούτυρο και μέλι με την ευχή όπως τρέχει το νερό να τρέχει και η προκοπή στο σπίτι, και όπως γλυκό είναι το μέλι, έτσι γλυκιά να είναι και η ζωή τους.

Για να έχουν καλή σοδειά, την ταΐζουν με διάφορα προϊόντα, όπως βούτυρο, ψωμί, τυρί, όσπρια ή κλαδί ελιάς. Μάλιστα, όποια κοπέλα φτάνει πρώτη στη βρύση θα είναι η πιο τυχερή όλο τον χρόνο.

Έπειτα, ρίχνουν στη στάμνα ένα βατόφυλλο και τρία χαλίκια, κλέβουν το νερό από τη βρύση και γυρίζουν στο σπίτι τους πάλι αμίλητες, μέχρι να πιούνε όλοι από το άκραντο νερό.

Με το ίδιο νερό ραντίζουν τις τέσσερις γωνίες του σπιτιού και σκορπίζουν τα τρία χαλίκια στο σπίτι. Στη λαϊκή παράδοση ο βάτος φέρνει αισιοδοξία και καλά μαντάτα, και διώχνει τα ξόρκια.

Το πάντρεμα της φωτιάς

Στα χωριά της Έδεσσας την παραμονή των Χριστουγέννων «παντρεύουν τη φωτιά». Παίρνουν ένα ξύλο από δέντρο με θηλυκό όνομα, όπως η κερασιάς, και ένα με αρσενικό όνομα, συνήθως από αγκαθωτά δέντρα, όπως ο βάτος. Βάζουν τα ξύλα στο τζάκι να καούν και ανάλογα με τον κρότο ή τη φλόγα τους μπορούν να προβλέψουν τα μελλούμενα, είτε για τον καιρό είτε για τη σοδειά τους. Η παράδοση θέλει τα αγκαθωτά δέντρα να απομακρύνουν δαιμονικά όντα, σαν τους καλικάντζαρους.

Οι καλικάντζαροι

Στη Σκιάθο οι πιο παλιοί λένε ότι από την 1η Δεκεμβρίου οι καλικάντζαροι ετοιμάζουν το καράβι τους για να πάνε στο νησί. Την παραμονή των Χριστουγέννων το ρίχνουν στο γιαλό και φθάνουν ανήμερα.

Από τότε μέχρι τα Φώτα κανείς δεν τολμάει να βγει νύχτα από το σπίτι του, γιατί θα τον βουβάνουν. Την παραμονή των Φώτων, όμως, οι καλικάντζαροι τα μαζεύουν γρήγορα και φεύγουν τρέχοντας μην τους

προφτάσει ο παπάς με τον αγιασμό και τους ζεματίσει.

Η λαϊκή φαντασία οργιάζει με τις σκανταλιές των καλικάντζαρων, που βρίσκουν την ευκαιρία να αλωνίσουν στον επάνω κόσμο τότε που τα νερά είναι «αβάφτιστα». Η όψη τους είναι τρομακτική, ενώ οι σκανταλιές τους απερίγραπτες. Το μόνο που τους τρομάζει είναι η φωτιά.